

דף

כריתות כ"ה ע"א

על הדרף

שטו

כן ה"ה הפרשה והיה רצון של אשם תלוי, לא יאמר -
למחרת יום הכיפורים.

★ ★

במשנה: אמרו עליו על בבא בן בוטא שהי' מתנדב אשם
תלוי בכל יום חוץ מאחר יוהכ"פ יום אחד, אמר
המעון הזה אילו מניחין לי הייתי מביא, אלא אומרים המתין עד
שתכנס לבית הספק.

החתם סופר בדרשות (דף ש"מ טור ד') כתב לבאר סברת
בבא בן בוטא, ומה שנקט לישנא ד"המעון הזה",
דהנה בבא בתרא (ד' ע"א) מבואר שדניאל נענש על שנתן
עצה לנבוכדנאצר ליתן צדקה לעניים, והקשה האיך נתן בבא
בן בוטא עצה לתקן מה שהרג הורדוס כל החכמים, על ידי
שיבנה בית המקדש? ומשני ב' תירוצים: א' שאני בית
המקדש, דאי לאו מלכא לא מתבני, ואבע"א שאני עבד
דאחיו הוא במצוות.

והנה לפי תירוץ הא' צריך עכ"פ כפרה על זה, כמו
המתענה תענית חלום בשבת, דצריך למיתב תענית
לתעניתו, וכמו כן כאן, אף שהוצרך ליעץ להורדוס, זה
הי' מכורח המציאות, שלולא המלכות לא היה נבנה בית
המקדש, אבל עכ"פ בבא בן בוטא הי' צריך כפרה על
היעוץ, וזה הי' סברת בבא בן בוטא, לכן אדרכא למחרת
יוהכ"פ שהי' כפרה גדולה ע"י קרבנות של עבודת היום,
ונתוסף זכיות יותר להורדוס, ביותר נצרך הוא - בבא בן
בוטא לכפרה, ולכן נזדעק ואמר "המעון הזה"! בגלל עבודת
בית המקדש הלזה, אילו היו מניחים אותו, היו מקריב אף
במוצאי יוהכ"פ.

אבל חכמים סברי כטעם השני, דשאני הורדוס דהוא עבד
וחייב במצוות, ולכן לא בעי כלל כפרה על שהשיאו
עצה לבנות ביהמ"ק, לכן מנעו בערו, שעכ"פ במוצאי
יוהכ"פ, שאין כאן שום חטא ועון, לא יביא אז אשם תלוי.

★ ★

במשנה: חוץ מאחר יום כיפורים.

הגאון הרוגוצ'ובר זצ"ל כתב, לכאורה קשה, למה לא הניחו
חכמים לבבא בן בוטא להביא למחרת יוהכ"פ אשם
תלוי, הלא אשם תלוי בא על הספק, וגם תיכף למחרת יוהכ"פ
יש ספק, והתירוץ הוא שלתקלה דחד יומא לא חיישינן.

ובנדבה כגון עולה ושלמים כו' ואשם תלוי כו' שחיתו
פסולה. הרי דנקט דאשם תלוי נידר ונידב, וכתב שם בבית
יוסף דכיון דסתם מתני' בחולין (מ"א ע"ב) ושוחט לאשם
תלוי שחיתו פסולה, ומוקים בגמ' שם כוותי' דר' אלעזר,
להכי נקטינן כוותי' דר' אלעזר. והרמב"ם (פ"ה הי"ח מהל'
שחיטה) והשו"ע (יו"ד סי' ה' ס"א) נקטו דאשם תלוי אינו
נידר ונידב. והרמ"א כ' להחמיר. וכתב בש"ך (ס"ק ז')
דהרמ"א ספוקי מספק"ל, לכן אזיל ביו"ד לחומרא שהשוחט
לשם אש"ת פסול, ובאו"ח לחומרא, לכן לא הגיה שום דבר
על המחבר.

אמנם מהשו"ע מדייק המגן אברהם (ס"ק י"א) מדהשמיט
שיאמר יה"ר אחר אשם, שסובר להלכה כהחכמים
דאינה באה נדבה.

★ ★

בפתחי תשובה (יו"ד סי' ה' ס"ק ג') מביא מהפמ"ג בספרו
תיבת גמא שמפלפל אם מי שהוא פחות מבן כ'
מביא אשם תלוי, כיון שאין מחוייב בכרת עי"ש.

★ ★

במשנה: אמרו עליו על בבא בן בוטא שהי' מתנדב אשם
תלוי בכל יום חוץ מאחר יום כיפורים.

בספר שיח התורה (ע' רסג) שאל חכ"א: לכא' כיון דסוכות
הוי ראשון לחשבון עוונות, א"כ עד סוכות אין לו
להביא אשם אלא מסוכות ואילך.

והשיב לו הגר"ח קנייבסקי שליט"א: ראשון לחשבון עונות
היינו שאין נענש, אבל מ"מ צריך כפרה ע"כ.

★ ★

במשנה: אמרו עליו על בבא בן בוטא שהי' מתנדב אשם
תלוי בכל יום חוץ מאחר יוהכ"פ יום אחד.

בשו"ת שב יעקב (חלק א' סימן ב' והובא בנושא"כ או"ח
סי' א') כתב דמהאי טעמא אין לנו לומר פרשת
אשם תלוי והיה רצון שלאחריו - למחרת יום הכיפורים,
שהרי מבואר כאן, שאף למי שסובר שמתנדבין להביא אשם
תלוי, מ"מ למחרת יוהכ"פ - כיון שיוהכ"פ מכפר על חטא
שחייבין עליו אשם תלוי, אינו יכול להתנדב ולהביא, ואם